

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Dino Lipatti

DINU LIPATTI

1917 – 1950

CUPRINS

Prefața.....	7
I. Corespondența dintre Dinu Lipatti și Clara Haskil.....	15
II. Corespondența dintre Dinu Lipatti și George Georgescu.....	123
III. Corespondența dintre Dinu Lipatti și Paul Sacher.....	165
IV. Corespondența dintre Dinu Lipatti și Henri Gagnebin.....	381
V. Corespondența dintre Dinu Lipatti și Nikita Magaloff.....	432
Index de nume.....	493
Notă asupra ediției.....	499

Libris .RO

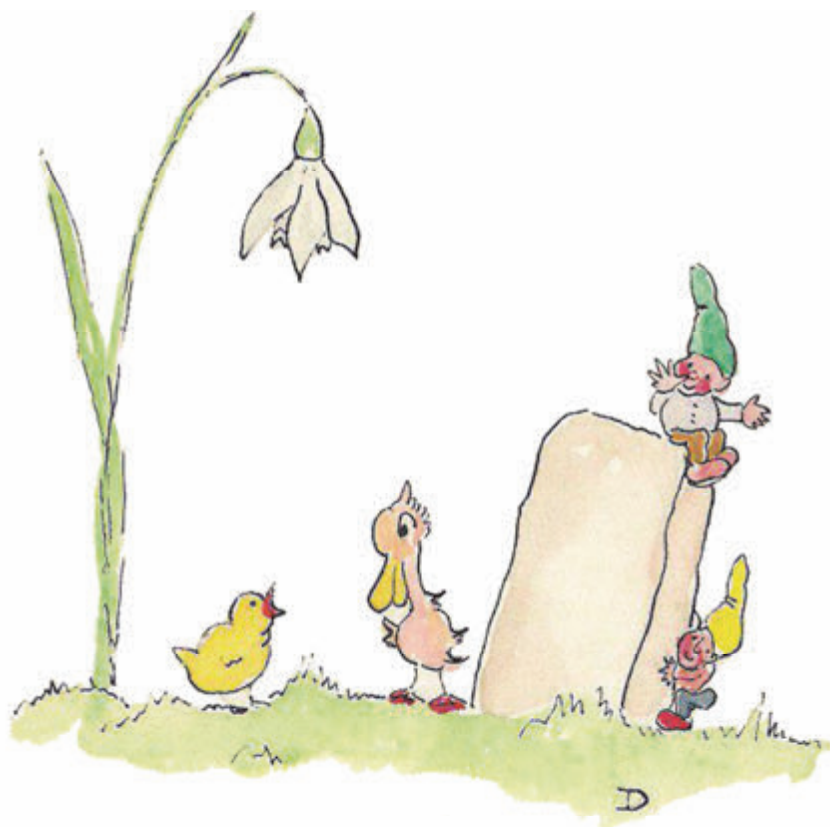
Respect pentru oameni și cărți

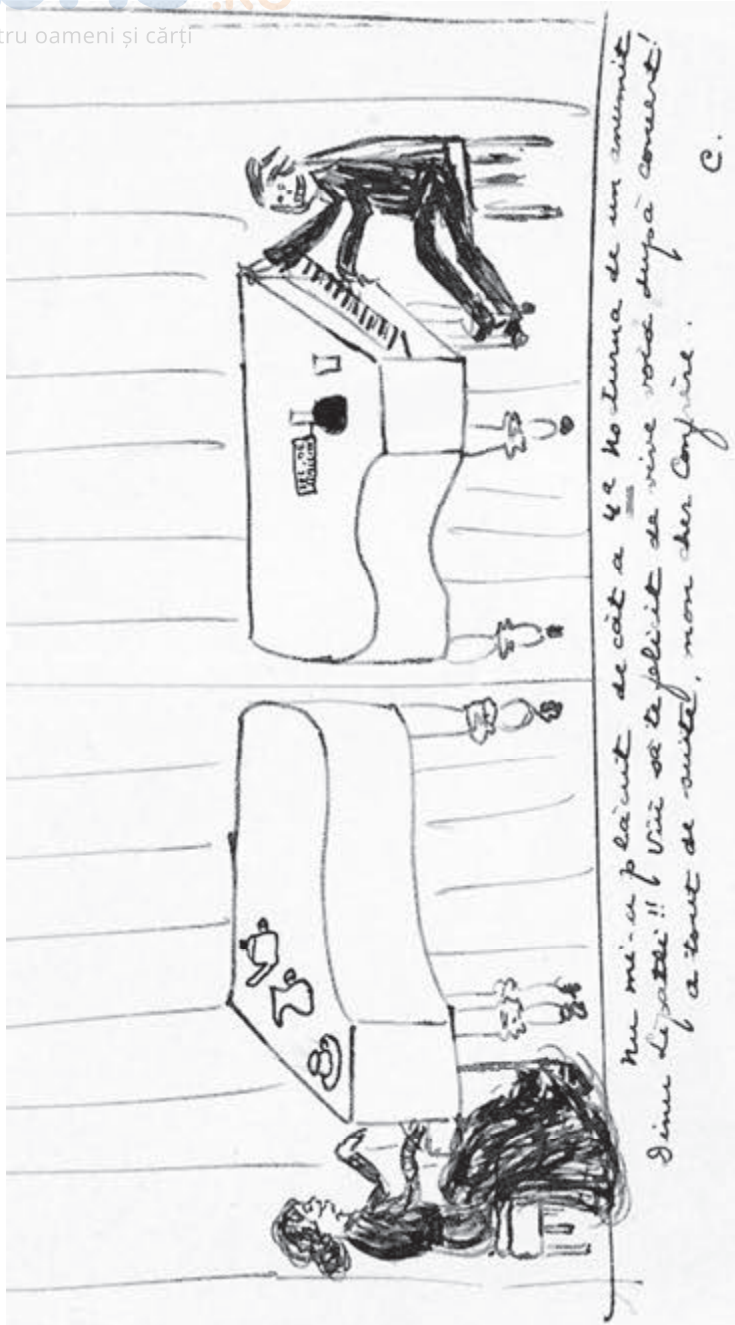
DINU LIPATTI ȘI CLARA HASKIL (1895 – 1960)

**I. Corespondența
dintre
Dinu Lipatti și Clara Haskil**

*Cu cele mai afetuoase gândiri
eu sosire de la*

Scumpe Prietene,

Azi la 12 ați sosit la București și sper din toată inima că n-ați ajuns prea obosiți după 40 ore de călătorie !

Îmi reprezintă ușor bucuria ce au resimțit-o la Gara de Nord tatăl d-tale, Florica Musicescu⁶ și alți prieteni cari vă așteptau cu dor de atâta vreme !

Poți să-ți închipui cât de tristă am fost eu când am înțeles că într-adevăr ați plecat și că nu ne vom vedea poate mai multe luni ! Am acum mai mult ca oricând sentimentul de singurătate tot atât de puternic [pe] cât de penibil.

Ți-am spus deseori cât m-au atras natura, caracterul d-tale rare și cât m-a bucurat prietenia sinceră ce am simțit din partea d-tale. Iacă o adevărată declarație ! Dar odată ce nu mai pot să te plictisesc la telefon, trebuie să mă răzbun prin scrisori. Aici poți să te răzbuni d-ta și mai bine, lăsându-mă să aștept știrile d-tale la Sfântu Așteaptă ! Vezi că încerc să mai am și humor ! *Galgenhumor*⁷, cum zic nemții.

Sper, dragă Dinu, că nu te-ai supărat de glumele ce mi-a venit să fac până în ziua plecării. O să iau o revanșă dacă vin la București.

Acum mă întreb tot felul de lucruri la care îmi dau eu singură un răspuns. În primul rând, îmi închipui bucuria tatălui d-tale de a te revedea, cea de a fi cu toți în familie. Desigur, Marie Jaëll⁸ e *à l'ordre du*

⁶ Florica Musicescu (1887-1969) – renumită profesoară de pian, care a predat la Academia Regală de Muzică și Artă Dramatică din București (instituție devenită, odată cu instaurarea regimului comunist, Conservatorul „Ciprian Porumbescu”). Cu Florica Musicescu au studiat Dinu Lipatti (ca student al Academiei Regale, din 1928, dar și în particular), Corneliu Gheorghiu, Radu Lupu, Dan Grigore, Mîndru Katz și Maria Fotino, între alții.

⁷ Umor negru – în original în lb. germană.

⁸ Marie Jaëll (1846-1925) – pianistă, profesoară și pedagogă franceză, preocupată de cercetarea științifică a tehnicii cântatului la pian. Prima pianistă care a interpretat sonatele de Beethoven la Paris. Autoarea unor studii științifice asupra tehnicii pianistice: *La musique et la psychophysiologie*, Paris, 1896 (*Muzica și Psiho-fiziologia*), *Le toucher, enseignement du piano ... basé sur la physiologie*, Paris, 1895 (*Tușul – învățarea pianului... bazată pe fiziologie*) și *Le mécanisme du toucher*, Paris, 1897 (*Mecanismul tușenului*).

Mon cher Dine,

Lausanne 17 juil. 29

Vous ne m'avez jamais demandé ma photographie - ce dont je suis très vexé - mais je ne résiste cependant pas au désir de vous envoyer celle-ci prise tout dernièrement.

Ma célébrité à Lausanne est telle, que cette photo figure à tous les étalages de la ville et j'ai dû payer ma propre "multa" (p. suisse)! Elle pourra servir de réclame pour mes prochains concerts...

Figurer, vous que le fameux M. Reichert est venu me voir et il m'a appris qu'il a engagé, parmi les meilleurs étrangers... Charles Tornel pour un concert à Winterthur. Si celui-ci ne pouvait lui écrire un mot à votre sujet, cela ne ferait pas mal dans le paysage.

M. Reichert est un excellent compositeur et il a l'honneur qu'on lui fait souvent et de différents côtés qu'un artiste est digne de figurer aux concerts de Winterthur, ville pour le moins aussi prétentieuse que Londres ou New-York! - J'espère que ma dernière lettre ne vous a pas offensé? Si oui, dites-vous que j'étais en état d'ébriété et pardonnez-moi à une simple d'esprit.

avec taxe composit
dans le Q.T.S.
et 20 Q.T.S. approx.

SPORT
Situations a
signature seules
SCTS
Misses et Etrangères
avec taxe composit
dans le Q.T.S.
et 20 Q.T.S. approx.

Paris, 24 Juli 39

multe salutari afectuoase mamei, lui Valentin, te rog, transmite salutariile mele și acceptă sentimentele mele și mai din timp și în diferite.

D-sale

Domnului Grégoire Auguste Marie Jäth!
(Pardon!)

Domnule,

Scrisoarea D-tale, extrem de spirituală
 m'a amuzat enorm și m'a făcut să râd mult,
 en attendant să plâng la scrisoarea No 2!
 Am avut o presimțire... Până atunci însă
 să-ți mulțumesc din toată inima pentru
 toate stările ce mi-ai dat și care m'au
 bucurat, bine întales. Bravo pentru succesul
 cu Inginerul Nicolau, pentru premiul I ce
 ți-ai osădit, pentru concertul p. orgă și pianu ce
 ai compus și a și sburat! și pentru desenul
 minunat. În afară de, am o fotografie!
 Să nu crezi că n'am și eu talent la desen.
 Poftim... dacă nu mă crezi. Te am dat gata?!
 Închipuște-ți că m'am întors la Paris
 pentru gajmooul Radio de la 19 ce n'ai audiat!
 La ora 8 trebuia să încep la P.T.T. și la ora
 7 $\frac{1}{2}$ eram la gara de Est să salut pe
 maestrul Enescu și nevasta lui.
 În toată goana, am comunicat Maestrului
 că la 26 Oct. trebuia să jui la Zurich și că
 mi-ar fi imposibil să cânt la 28 cu D-lui
 la Bielefeld jind dat că n'as fi înca
 ajunsă în țară! (la 28.) Foarte amabil m'a

reș puna imediat că se poate schimba data și că se va aranja de sigur. Într'adever am avut surpriza unei telegramme care ține "jouerez mercredi 1 Novembre" Cohen.

Scriseseam lui Cohen din Elvetia după ce mi-ai spus acolo că e imposibil să se schimbe data din 26 Oct. fixată de mai de mult ^{pe} pentru concertul acolo. De invitația la Sinasa nu mai știu nimic, nici de Prietesa noastră nu mai aud. A fost și D.nei în Elvetia am aflat de la fiote nepoti că va pleca în luna Octombrie la America pe o lună.

Pe Stejan Demarais l'am văzut ieri la țară, te au vorbit de rău, am povestit la minciuni de te ai mira de mine ... Știi trimet o salutare. Va face la 1 Aug. 3 zile de serviciu militar și o să se pot vedea lui la Verdun unde merge. Știi anunt solemn că am fost în cântare uncei "castel" p. mine la ... Ocean !! ai noroc.

nimic. În schimb, camera elegantă unde nu te De la 15 Oct. locui acolo dar mi' voi să invit adio con-la 2 piâne și conversațiile noastre prin telefon!

n'am gasit am oprit o la ... Charenton! invit. în col, voi fără pianu due regulat ar. mala koff. cartele noastre

Paris, 3 aug. '39

Scumpe Prietene,

Scuză-mă, te rog, întâi de a fi întârziat să-ți mulțumesc pentru ultimele două scrisori ale d-tale cari m-au întristat tot atât cât m-au mișcat și scuză-mă de a scrie așa prost. Dar nu prea sunt bine de mai multe zile și scriu culcată. Am iarăși o inflamație la obraz și niște dureri de spate cari mă obligă să stau culcată mai toată ziua. N-am mai pus mâna pe pian de când ați plecat (exact de la 3 Juli) și n-am putut nici să plec azi cum comptam. Poate mâine! Sunt negreșit dezolată de cele ce-mi scrii în privința proiectului nostru de a cânta la 2 pianе și la care mă gândeam ca la un punct luminos. Deși îmi închipuiam că vor fi dificultăți, tot speram că se va face. Păcat mare, dar trebuie să găsim o răzbunare în altă parte. Sora mea³⁴ îmi scrie că Enescu are 20 concerte în București. O fi dirijând și orchestra Radio ca anul trecut? În cazul ista nu s-ar putea să cântăm *Sinfonia* d-tale cu orchestra cealaltă și cu Enescu? Desigur te-ai gândit și d-ta la asta, dar sunt alte obstacole. Nu înțeleg să aibă cineva așa „principii” absurde în privința unui angajament de 2 ori într-o sesiune când e vorbă de un artist ca d-ta și mi-e chiar necaz de asta. Mi-aduc aminte că la Amsterdam a fost angajată o tânără violonistă, de mare talent și dânsa, de 4 ori în cursul unei sesiune, după un debut senzațional. La București fac mai multe „nasuri” (?) ca în orașele cele mai mari (căci și în alte orașe cântă soliști uneori de 2 ori). Îmi pare însă foarte bine că s-a decis G.³⁵ să accepte Liszt la maj. cu *Suita clasică*. Așa e perfect programul. Pe Françaix³⁶ o să ai ocazie să îl cânti în altă parte. Vrei să îl rezervi p. un radio aci? În cazul ista renunț eu să îl cânt, cum îi

³⁴ Clara Haskil a fost a doua din trei surori. Cea mare, Lili, a fost pianistă, cea mică, Jane, violonistă. Clara se referă aici la sora sa mai mare, rămasă în țară în timpul războiului; va părăsi România în 1951.

³⁵ George Georgescu (1887-1964) – dirijor român de prestigiu. Director al Filarmonicii „George Enescu” din București între anii 1920-1944 și 1954-1964. Vezi capitolul dedicat corespondenței dintre Dinu Lipatti și George Georgescu din prezentul volum.

³⁶ *Concertino pentru pian solo* de Jean Françaix, compozitor francez.

Scuză-mă

Odihnește-te și d-ta bine de tot. O să ai o iarnă f. încărcată și obositoare. Multe complimente f. afectuoase tuturor în familie, te rog, și să ne spunem la revedere în orice caz la Paris !

Te-am salutat cu foarte mare afecțiune,

C.

Am să-ți dau toate datele de Radio, dar poate o să amân cele din sept. (4 și 9), căci prea sunt în stare rea. Trebuie întâi să iau multe forțe și să și învăț. Nu mai știu *nimic* la pian.

Unterwasser, 8 aug. '39

Dragă Dinule,

Iarăși vreau să te rog să-mi dai un sfat. Aflu prin sora mea că s-au făcut angaj. la Filarm. și că s-a respins prețiosul meu concurs fiindcă am cântat 2 ani de-a rândul (cum mă așteptam). Ce vreau să te rog e să-mi spui în ce mod să anunț maestrului E.⁴⁷ că nu mai vin în țară, să i-o spun d-lui direct sau lui Cohen? Cum crezi? Tot aici sunt și vremea e ticăloasă, o umezeală groaznică. Pianul Bechstein stă în sala de mâncare, dar imposibil de a cânta pe el, toată ziua se mătură și se freacă și se șterge, parcă ar fi trecut leproși pe acolo, cu 20 de ferestre deschise și ușile de asemenea. Prin urmare așa, ne vedem în decembrie! Bine și așa! Să vedem ce isprăvuri obțin eu până atunci, tot zeruri?? Cu toată afecțiunea,

C.

Am auzit de aci pe Casals ieri de la Lucerna. *Admirabil*, dar cu multă libertate uneori (Haydn) (nu fac critică, asta ar lipsi!).

⁴⁷ George Enescu.